

”Leading by example”

18. August 2024: <https://jyllands-posten.dk/debat/breve/ECE17324986/den-sameksistens-vi-har-med-tyskerne-som-naboer-kunne-vaere-forbillede-for-ukraine/>

Målt i forhold til økonomisk formåen er Danmark i top, når det gælder støtten til Ukraine. Det gælder både økonomisk, militær og moralsk støtte. Tilmed er opbakningen til denne støtte politisk både i befolkningen og blandt de politiske partier ikke kontroversiel. Det er noget, vi kan være stolte over.

Det er et godt eksempel på det, Mette Frederiksen i sin åbningstale i oktober 2023 kaldte ”leading by example”.

Et par år før Ruslands invasion havde jeg i flere omgange lejlighed til at rejse til Ukraine. Besøgene var en del af et stort anlagt EU-program, der havde til formål at støtte decentralisering og demokratisering. Vores del af programmet var organiseret af European Center for Minority Issues, et forskningsinstitut med fokus på mindretalsspørgsmål med sæde i Flensborg og støttet af såvel Tyskland som Danmark. Institutet forbinder teoretisk forskning med praktiske programmer.

I Ukraine findes over 100 forskellige mindretal. Nogle - som russerne - udgør en betydelig del af befolkningen, og andre, såsom det tyske mindretal, er forholdsvis små. Mange af mindretallene er dog geografisk koncentreret, således besøgte vi byer, der overvejende var befolket af det ungarske mindretal.

At mindretalsspørgsmål bør tages seriøst er nok blevet klart for alle senest den 24. februar 2022, idet netop beskyttelsen af russerne i Ukraine var en af Putins begrundelser for invasionen.

Min opgave i Ukraine var at fortælle om det tyske mindretal i Sønderjylland og om vore vilkår og udfordringer. Det var en positiv historie. Sammenlignet med mindretallene i Ukraine er vi uden tvivl et meget privilegeret mindretal. Vi har egne børnehaver, skoler, biblioteker, præster, foreninger og er respekteret og anerkendt. Forhold som mindretallene i Østeuropa og Ukraine kun kan drømme om.

Lige så vigtigt som oplæg og diskussioner var det samvær, som vi, der kom fra den dansk-tyske grænseregion, demonstrerede. Et samvær på tværs af mindretal, statslige aktører og organisationer. ”Leading by example” – såmænd, eller ”mit gutem Beispiel vorangehen”, som vi ville sige.

Grundlaget for de succesrige mindretalsordninger, vi har i grænselandet, er ikke mindst København-Bonn Erklæringerne fra 1955, der sætter rammerne for det mangfoldige kulturelle og sproglige samspil i regionen. Erklæringerne og villigheden til at finde løsninger på nye udfordringer i deres ånd var også omdrejningspunktet for den fælles ansøgning til UNESCO om global anerkendelse, som Danmark, Tyskland, det danske og det tyske mindretal indsendte. Ansøgningen blev desværre i slutningen af 2021 afvist – mest på grund af tekniske forhold, men jeg tror nu, at resultatet havde været anderledes, hvis beslutningen var truffet efter den 24. februar 2022.

København-Bonn Erklæringerne er siden suppleret af andre regler, der giver mindretallene rettigheder og beskyttelse. Det drejer sig først og fremmest om Europarådets Rammekonvention og Sprogpagten.

Sidstnævnte beskytter det tyske sprog i Sønderjylland på 37 ud af de 68 mulige punkter, som Sprogpagten indeholder. Danmark tiltrådte Sprogpagten med virkning fra 2001. I september 2019 skrev det tyske mindretal til regeringen med en opfordring til at tiltræde nye forpligtelser og foreslog en række, der blandt andet vil kunne være med til at dække nogle af de huller, der er opstået af den teknologiske udvikling i form af internet og sociale medier. Vi henviste i den forbindelse også til, at andre lande havde overtaget langt flere forpligtelser i forhold til tysk, Ungarn således 45 og Rumænien 58.

Der gik et år, før vi fik en bekræftelse af, at vores ønske var modtaget. Siden har vi ikke hørt fra regeringen – ikke direkte i hvert tilfælde. Men indirekte, idet ønsket om at overtage nye forpligtelser er en del af den dansk-tyske aktionsplan fra august 2022.

Overtagelsen af de nye forpligtelser vil være nem for Danmark, idet de fleste allerede er opfyldt, og hvad de øvrige angår, så er vi indstillet på at finde pragmatiske løsninger.

De manglende fremskridt er ærgerlige, ikke mindst set i lyset af, at det i den aktuelle situation ville være et positivt og tydeligt internationalt signal, at Danmark overtager nye forpligtelser på det mindretalspolitiske område. Det ville man kunne kalde "leading by example".

Harro Hallmann, Leder af det tyske mindretals sekretariat i København.

Den sameksistens, vi har med tyskerne som naboer, kunne være forbillede for Ukraine

At mindretalsspørgsmål bør tages seriøst, er nok blevet klart for alle senest den 24. februar 2022, idet netop beskyttelsen af russerne i Ukraine var en af Putins begrundelser for invasionen.